

**СПІЛЬНА АГРАРНА ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ:
РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ В ПІДГОТОВЦІ ВИКЛАДАЧІВ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ДИСЦИПЛІН**

ЖУРАВСЬКА Н. С., доктор педагогічних наук, професор кафедри методики навчання та управління навчальними закладами Національного університету біоресурсів і природокористування України, м.Київ

В статті наголошується на базових принципах спільної аграрної політики Європейського Союзу та взаємозалежності успіху в царині педагогічної освіти викладачів сільськогосподарських дисциплін і аграрного виробництва. Відзначається, що базові принципи спільної аграрної політики були підписані шістьма країнами: ФРН, Францією, Італією, Бельгією, Нідерландами та Люксембургом. Автором підкреслюється, що найбільш активних та радикальних змін протягом останніх десятиліть зазнали освітні системи саме країн початкового етапу західноєвропейської інтеграції (Бельгія, Франція, Німеччина, Італія, Люксембург, Нідерланди).

Аграрна політика, спільна аграрна політика, викладач сільськогосподарських дисциплін, підготовка викладачів галузевого спрямування, глобалізаційний процес.

В статье отмечаются базовые принципы совместной аграрной политики Европейского Союза и взаимозависимости успеха в области педагогического образования преподавателей сельскохозяйственных дисциплин и аграрного производства. Отмечается, что базовые принципы совместной аграрной политики были подписаны шестью странами: ФРГ, Францией, Италией, Бельгией, Нидерландами и Люксембургом. Автором подчеркивается, что наиболее активных и радикальных изменений в течение последних десятилетий получили образовательные системы именно стран начального этапа западноевропейской интеграции (Бельгия, Франция, Германия, Италия, Люксембург, Нидерланды).

Аграрная политика, общая аграрная политика, преподаватель сельскохозяйственных дисциплин, подготовка преподавателей отраслевой направленности, глобализационный процесс.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Нагадаємо, що базові принципи спільної аграрної політики були затверджені в березні 1957 р. у Римських договорах, підписаних шістьма країнами: ФРН, Францією, Італією, Бельгією, Нідерландами та Люксембургом, їхня суть така: вільна торгівля за однаковими цінами між країнами - учасницями договору; надання переваг продукції, що вироблена в країнах-учасницях, у порівнянні з імпортною; спільна фінансова відповідальність за ринкову та цінову політику Європейського Співтовариства (використання різноманітних механізмів підтримки внутрішніх цін на сільськогосподарську продукцію, що робить їх вищими за світові ціни та стимулює виробництво).

Отже, внутрішній ринок країн - учасниць спільної аграрної політики ізолювався від чинників, що впливали на рівень світових цін на сільськогосподарську продукцію. Крім цього, важливим джерелом поповнення державного бюджету був податок з імпорту сільськогосподарської продукції. Важливо зазначити, що ці три принципи чинні впродовж усього періоду існування спільної аграрної політики і постійно перебувають під захистом Європейської Комісії.

Таким чином, цілями спільної аграрної політики ЄС на той період визначено: забезпечення стабільного виробництва сільськогосподарської продукції та помірних цін на продукти харчування; гарантування високого стандарту рівня життя для фермерів завдяки отриманню ними відповідних доходів; підвищення продуктивності використання ресурсів у сільському господарстві внаслідок запровадження прогресивних технологій виробництва та створення раціональної виробничої системи в аграрному секторі.

Вищезазначені цілі були пов'язані з широко розповсюдженими проблемами щодо добробуту сільських територій, віднос-

ної відсталості сільськогосподарського виробництва в багатьох районах, а також потребою забезпечення безперебійного постачання харчової продукції.

Наголосимо, що засади та принципи спільної аграрної політики були встановлені у липні 1958 р. на конференції в Стрезі (Італія), а у 1960 р. шістьма першими країнами - засновницями ЄС було розроблено механізм їхньої реалізації. Рада ЄС прийняла 14 січня 1962 р. низку законів, які набули чинності 1 липня 1962 р., що стосувалися регулювання ринків сільськогосподарської продукції (зокрема системи зборів) і знаменували створення спільного аграрного ринку. Це означало, що сільське господарство перестало бути суб'єктом суто державного управління та контролю, а домовленість 1962 р. можна вважати офіційним початком спільної аграрної політики [3].

Найбільш активних та радикальних змін протягом останніх десятиліть зазнали й освітні системи країн початкового етапу західноєвропейської інтеграції (Бельгія, Франція, Німеччина, Італія, Люксембург, Нідерланди). Звернення до їхнього реформаційного досвіду зумовлено причинами, серед яких головними є такі:

- перетворення країн початкового етапу західноєвропейської інтеграції на провідну глобалізуючу силу сучасності. Стереотипи реформаційних процесів, характерні для освітніх систем цих країн, активно поширюються на решту світу, передусім на країни, що розвиваються;

- активізація контактів між урядами країн початкового етапу західноєвропейської інтеграції у сфері освітньої політики та аграрних відносин. Результатами їх стало запровадження цілого ряду реформаційних стратегій;

- посилення впливу освітньої політики та аграрних відносин країн початкового етапу західноєвропейської інтеграції на освітні програми впливових міжнародних політичних, економічних, фінансових, культурно-освітніх організацій і через них - на освітні зміни в усьому світі.

Разом з тим у підготовці викладачів сільськогосподарських дисциплін залишається низка нерозв'язаних проблем, детермі-

нованих суперечностями, що мають місце у вищій аграрній освіті між: необмеженістю обсягу нагромаджених знань і обмеженістю освітніх програм щодо можливостей відобразити ці знання із належною глибиною; цілісністю духовно-практичного досвіду і фрагментарним його навчанням викладачам сільськогосподарських дисциплін; об'єктивним змістом професійних знань та суб'єктивністю форм і шляхів їхньої трансляції і засвоєння; суспільною обумовленістю змісту професійних знань та індивідуально-суб'єктивними особливостями потреб викладачів сільськогосподарських дисциплін у педагогічних знаннях і диспозицій щодо їх засвоєння.

Відповідно до цього, значний інтерес для педагогіки вищої школи становить досвід країн Європейського Союзу, а зокрема, початкового етапу західноєвропейської інтеграції, де підготовка викладачів вищих навчальних закладів галузевого спрямування має давню історію і безперечні науково-педагогічні здобутки [2;4].

На пострадянському просторі окремі аспекти західноєвропейської системи освіти вивчали: А. Алексєєва, А. Андрощук, А. Вихрущ, Л. Зязюн, В. Луговий, О. Матвієнко, Л. Пуховська, О. Сухомлинська, Ж. Таланова (реформування освіти в Європі); Н. Абашкіна, С. Гончаренко, Н. Журавська, О. Коваленко, Н. Ничкало, В. Радкевич (професійна освіта Європи) та ін. [2].

Метою статті є обґрунтування необхідності в педагогічній освіті викладачів сільськогосподарських дисциплін для якнайшвидшої інтеграції України в Європейський простір.

Зауважимо, що технологія підготовки викладачів сільськогосподарських дисциплін у системі освіти країн початкового етапу західноєвропейської інтеграції, ґрунтується на декількох методологічних підходах: компетентнісний, кваліфікаційний, практико-орієнтований інноваційний, кредитний, проблемно-аналітичний, міждисциплінарний, інтегративний [4].

У контексті нашого дослідження мова йде про підготовку викладачів дисциплін аграрного спрямування у вищих навчальних закладах країн ЄС, зокрема початкового етапу західноєвропейської інтеграції. У педагогічній та освітньо - політичній літе-

ратурі цих країн термін “підготовка викладачів” використовується як синонімічний до цілого ряду інших термінів: освіта, педагогічна освіта, навчання викладача, безперервна освіта, освіта дорослих, самоосвіта, професійна перепідготовка, післядипломна педагогічна освіта, індивідуальна дидактика або методологія культури викладача [1;5;6].

Дослідженнями встановлено, що із 2003 р. дослідники Навчально-дослідного Центру Вагенінгенського університету (УР Wageningen) (Нідерланди) [5] вивчили безліч заходів з отримання знань, які ведуть до перших кроків у розумінні проблеми контролю й оцінки. Ними (В. Beuze, С. Geerligs, К. Kupper, В. Lans та інші [5]) сформульовано чотири головні інноваційні чинники подачі різних заходів для отримання знань: бачення проблеми, компетентність фахівців, методологічна культура і підтримка при впровадженні результатів. Хоча нині багато педагогів, дослідників, підприємців-аграріїв і/або тактиків ефективно працюють разом, усе ще є невпевненість в успіху щодо знаходження істинного значення цих чинників у заходах отримання знань. Крім того, плин часу після отримання знань може вплинути на результат, коли первинне знання замінює новизну. Розуміння значення чинників подачі навчального матеріалу може підтримати практиків у плануванні, аналізі, самооцінці, контролі домовленостей, регулюванні і впровадженні, коли висновки вже зроблено.

У даному разі доцільно навести думку голландських учених, які відзначають, що нинішній студент – завтра підприємець-аграрій, він повинен бути менеджером-професіоналом і мати комунікативні вміння. Система освіти бюрократична, і бюджети шкіл є часто занадто маленькими, щоб пристосувати необхідні структурні реформи, тому важливо, щоб шкільна команда управління бачила цю зміну в аграрній освіті як можливість забезпечити майбутній успіх. Дослідники проблеми навчання на основі компетентності мають доступ до фінансових ресурсів, щоб навчати і розвивати освітні інструменти. Формулювання місії і стратегії Центру підприємництва аграрної освіти Нідерландів було першим кроком з вирішення цих проблем. Щоб посилити ці ідеї, дослідники висунули пропозицію: провести вивчення

освітніх змін, зважаючи на майбутні соціальні події – інтеграцію в європейське освітнє співтовариство. Подальша інтеграція і співпраця між дослідженням і освітою – напрям у новій стратегії соціальної групи наук навчально-дослідного центру Вагенінгенського університету (Strategy Social Sciences Group Wageningen UR) на 2007–2010 роки [6].

У 2010 р., після проведених Європейською Комісією громадських слухань, дебатів та конференцій, було визначено три основні цілі майбутнього розвитку спільної аграрної політики: життєздатне виробництво продуктів харчування (створення безпечних і достатніх запасів продовольства в контексті зростаючого глобального попиту, економічної кризи і набагато вищої волатильності ринку, активна участь у забезпеченні світової продовольчої безпеки); стале управління природними ресурсами і зміною клімату (фермери часто змушені надавати перевагу екологічним вигодам порівняно з економічними, а такі витрати не скуповуються в умовах вільного ринку); збереження територіальної збалансованості та різноманітності сільських територій (аграрний сектор залишається однією з основних економічних і соціальних рушійних сил у сільській місцевості, важливим інструментом підтримки якості життя на сільських територіях) [3].

Варто зазначити, що, працюючи від імені ЄС, Європейський Фонд Освіти (ЄФО) сприяє реформуванню освіти країн-партнерів: створенню якісних систем освіти і навчання, впровадженню їх у практику. ЄФО розташований в Турині (Італія) і функціонує з 1994 р. Існують агентства Cedefop, аналогічні ЄФО, що працюють у державах – членах Європейського Союзу. Європейська Комісія офіційно схвалила пропозицію Європейського Парламенту і Ради із створення Європейської структури кваліфікації (ЄСК) із навчання протягом життя. Ян Фігель, європейський спеціальний уповноважений із питань освіти і навчання, відмітив, що ЄСК “ зробить різні національні кваліфікації зрозумілишими і прийнятними у всій Європі, тим самим просуваючи доступ до освіти і навчання і підвищуючи мобільність у цілях роботи або навчання... Ми вважаємо, що ЄСК є ключовою ініціативою для створення робочих місць і для зростання, допомагаючи бага-

тьом у Європі відповісти на виклики глобалізуючої, заснованої на знаннях економіки ” [6].

Висновки. Утім, останнім часом у європейській педагогіці намітилися підходи щодо впливу на розвиток змісту аграрної освіти: зміна освітньої парадигми; розвиток педагогічної науки взагалі і підготовки педагогів сільськогосподарських дисциплін зокрема (еволюція уявлень про педагога, його творчий потенціал; вивчення професійних потреб педагогів); вивчення і врахування вітчизняного та зарубіжного досвіду [2;7]. Таким чином, антропоцентрична парадигма загальноєвропейських процесів нової доби формується за алгоритмом розбудови гуманістичної етики у всьому діяльнісному просторі європейців, що є перспективою подальших розвідок у даному напрямку.

Література

1. Закон України про вищу освіту : чинне законодавство (офіц.текст). - К.: ПАЛИВОДА А.В., 2014.-100 с.
2. Методика навчання та виховання у вищих навчальних закладах країн Європейського Союзу та України: порівняльний аспект [монографія] / Н.С.Журавська. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2015. – 608 с.
3. Режим доступу: [Електронний ресурс] http://pidruchniki.com/126311357901/ekonomika/spilnaagrarna_politika_yevropeyskogosoyuzu
4. Document d'appui "Appui a la prise de fonction – Formation continuee'est aussi l'affaire de l'EPL" [Електронний ресурс]. – Toulouse: ENFA, 2014. – 135 р. – Режим доступу: http://www.enfa.mip.educagri.fr/fr/rub-form/livret_apf.pdf . – Назва з екрану.
5. Hubeek F. B. Van adoptiekip tot duurzame stadswijk: Natuur–en milieueducatie in de praktijk WOT Rapport 18 [Електронний ресурс] / F. B. Hubeek, F. A. Geerling–Eijff, van der en A. E. J. Wals. – Wageningen, 2006. – 92 р. – Режим доступу : http://library.wur.nl/wasp/bestanden/LUWPUBRD_00352213_A502_001.pdf. – Назва з екрану.
6. Kremer H. H. Existenzgründung: Kapitalbedarfsermittlung und beschaffung / H. H. Kremer, P. F. E. Sloane, K. Melke // Pahl J. P. Zusätzliche Bildungs Angebote beruflichen Learners: Konzept und Materialien für gewerblich-technische Berufe / J. P. Pahl, G. Rach. – Seelze-Velber, 2000. – S. 12 –200.

REFERENCES

1. The Law of Ukraine on higher education: existing law by (ofits.tekst). - K .: Palyvoda AV, 2014.-100 p.

2. Methods of training and education in higher educational institutions of the European Union and Ukraine: a comparative aspect [monograph] / N.S.Zhuravska. - Nizhyn: Publisher PE Lysenko M., 2015. - 608 p.

3. Access: [electronic resource]
http://pidruchniki.com/1263111357901/ekonomika/spilna_agrarna_politika_yevropeyskogo_soyuzu

4. Document d'appui "Appui a la prise de fonction - Formation continue c'est aussi l'affaire de l'EPL" [electronic resource]. - Toulouse: ENFA, 2014. - 135 p. - Access: http://www.enfa.mip.educagri.fr/fr/rub-form/livret_apf.pdf. - Title from the screen.

5. Hubeek FB Van adoptie tot duurzame stadswijk: Natuur-en milieueducatie in de praktijk WOT Rapport 18 [electronic resource] / FB Hubeek, FA Geerling-Eijff, van der en AEJ Wals. - Wageningen, 2006. - 92 p. - Access: [http://library.wur.nl/wasp/bestanden / LUWPUBRD_00352213_A502_001.pdf](http://library.wur.nl/wasp/bestanden/LUWPUBRD_00352213_A502_001.pdf). - Title from the screen.

6. Kremer HH Existenzgründung: Kapitalbedarfsermittlung und beschaffung / HH Kremer, PFE Sloane, K. Melke // Pahl JP Zusätzliche Bildungs Angebote beruflichen Learners: Konzept und Materialien für gewerblich-technische Berufe / JP Pahl, G. Rach. - Seelze-Velber, 2000. - S. 12 -200.

COMMON AGRICULTURAL POLICY EUROPEAN UNION: REALITIES AND PROSPECTS IN PREPARING TEACHERS OF AGRICULTURAL DISCIPLINES

**ZHURAVSKA N., doctor of pedagogy, professor of education
National agricultural university of Ukraine**

The article focuses on the basic principles of common agricultural policy of the European Union and the interdependence of success in the field of teacher education faculty of agricultural sciences and agricultural production. It is noted that the basic principles that the common agricultural policy were signed by six countries: Germany, France, Italy, Belgium, Netherlands and Luxembourg. The author emphasizes that the most active and radical changes in recent decades have experienced the educational system is the initial phase of Western European integration.

Agricultural policy, common agricultural policy, agricultural sciences teacher, teacher training sectoral perspective, globalization.